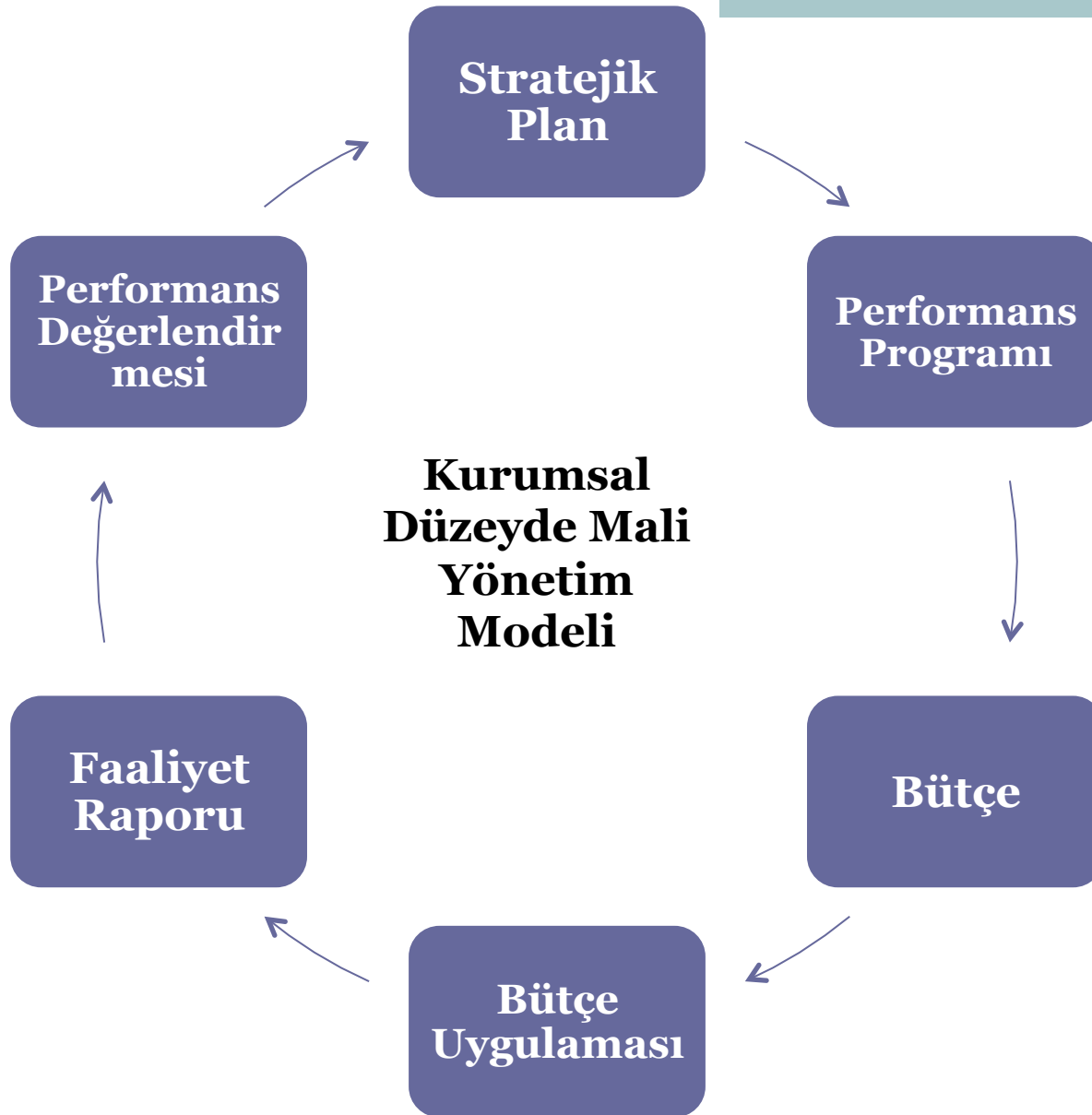

YEREL YONETİMLERDE PLANLAMA VE BÜTÇELEME

Prof. Dr. H. Hakan Yılmaz
AÜ SBF Maliye Bölümü

YÖNETİM ANLAYIŞININ DEĞİŞİMİ

- Daha kaliteli yerel hizmet talebi
- Değişen yönetim ve mali yönetim anlayışı
- Artan kaynak ve harcama potansiyeli
- Kaynaklar artmakla birlikte artarak devam eden mali riskler
- Hesap verme sorumluluğunun gerektirdiği mali sorumluluk ve kurumsal performans sorumluluğu

Yeni Mali Yönetim Anlayışı İle Uyumlu Performans Bütçe Sistemi

- Kurumsal düzeye geçiş – hizmeti üretenin sorumluluğu
- Stratejik planlama (kurumsal düzeyde)
- Performans Programları
- Çok yıllık bütçeleme

Stratejik Plan

- Misyon
- Vizyon
- Stratejik amaçlar
- Stratejik hedefler

Performans Programı

- Öncelikler
- Performans hedefleri
- Faaliyet/projeler
- Kaynak ihtiyacı
- Performans Göstergeleri

İdare Bütçesi

- Harcama birimleri
- Kaynak tahsisi
- Temel performans göstergeleri

UYGULAMA

Faaliyet Raporu

- Faaliyet/proje sonuçları
- Performans hedef ve gerçekleştirmeleri
- Performans göstergeleri hedef ve gerçekleştirmeleri
- Sapma ve nedenleri
- Öneriler

Denetim ve Değerlendirme

- Performans Denetimi
- Performans Değerlendirmesi

Yerel Meclis

- Hesap verme sorumluluğu

KURUMSAL POLİTİKALAR VE STRATEJİK PLANLAMA

Türkiye'de Stratejik Planlama (5018/9 KMYKK)

Kamu idarelerinin orta ve uzun vadeli amaçlarını, temel ilke ve politikalarını, hedef ve önceliklerini, performans ölçütlerini, bunlara ulaşmak için izlenecek yöntemler ile kaynak dağılımlarını içeren plan

Kamu hizmetlerinin istenilen düzeyde ve kalitede sunulabilmesi için bütçeler ile program ve proje bazında kaynak tahsislerinin stratejik planlarına dayanması

Belediyelerde Stratejik Planlama (5393/41)

Belediye başkanı, mahallî idareler genel seçimlerinden itibaren altı ay içinde; kalkınma plânı ve programı ile varsa bölge plânına uygun olarak stratejik plân ve ilgili olduğu yıl başından önce de yıllık performans programı hazırlayıp belediye meclisine sunar.

Stratejik plân, varsa üniversiteler ve meslek odaları ile konuyla ilgili sivil toplum örgütlerinin görüşleri alınarak hazırlanır ve belediye meclisi tarafından kabul edildikten sonra yürürlüğe girer.

Stratejik plân ve performans programı bütçenin hazırlanmasına esas teşkil eder ve belediye meclisinde bütçeden önce görüşülerek kabul edilir.

İl Özel İdarelerinde Stratejik Planlama (5302/32)

Vali, mahallî idareler genel seçimlerinden itibaren altı ay içinde; kalkınma plânı ve programı ile varsa bölge plânına uygun olarak stratejik plân ve ilgili olduğu yıl başından önce de yıllık performans programı hazırlayıp belediye meclisine sunması.

Üniversiteler ve meslek odaları ile konuyla ilgili sivil toplum örgütlerinin görüşleri alınarak hazırlanması ve il genel meclisi tarafından kabul edilmesi

Stratejik plânın ve performans programının bütçenin hazırlanmasına esas teşkil etmesi ve bütçeden önce görüşülerek kabul edilmesi.

PERFORMANS PROGRAMI VE BÜTÇE İLİŞKİSİ

Performans Programı: Yasal Çerçeve

- 5018/9 madde
- 5393/32 madde
- Maliye Bakanlığınca 5 Temmuzda 2008 tarihinde yayımlanan KAMU İDARELERİNCE HAZIRLANACAK PERFORMANS PROGRAMLARI HAKKINDA YÖNETMELİK (www.bumko.gov.tr)
- 17 Temmuz 2009 tarihinde Maliye Bakanlığınca açıklanan Performans Programı Hazırlama Rehberi (www.bumko.gov.tr).

Performans Programı: Kavramsal Çerçeve

Performans Esaslı Bütçeleme: Kaynakların kamu idarelerinin amaç ve hedefleri doğrultusunda tahsisini ve kullanılmasını sağlayan, performans ölçümü ve değerlendirmesi yaparak ulaşılmak istenen hedeflere ulaşıp ulaşılmadığını tespit eden ve sonuçları raporlayan bir bütçeleme sistemidir.

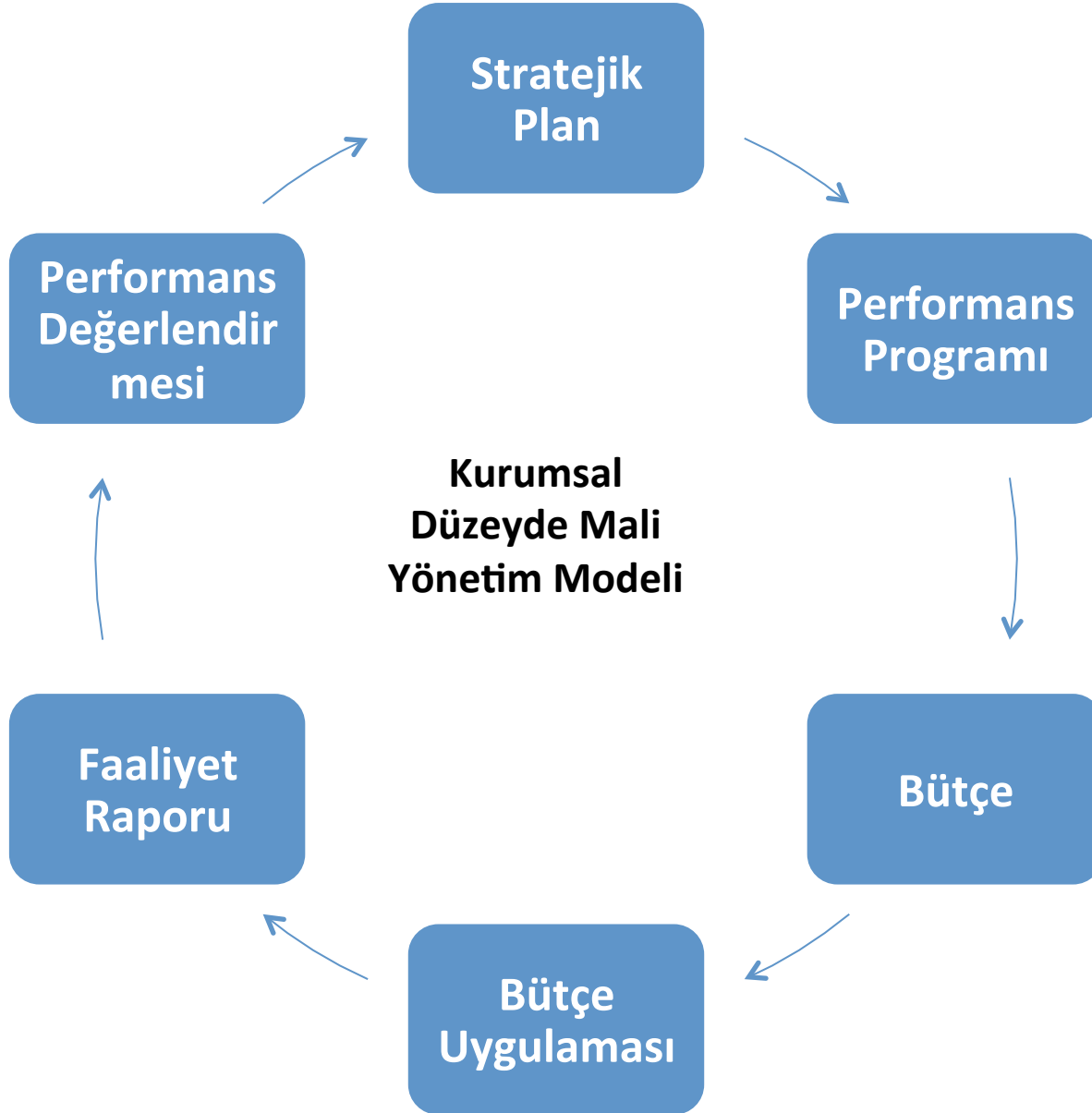
Performans programı: Bir kamu idaresinin program dönemine ilişkin performans hedeflerini, bu hedeflere ulaşmak için yürütecekleri faaliyetler ile bunların kaynak ihtiyacını ve performans göstergelerini içeren programdır (Rehber 2009).

Performans Programı ve Bütçe Süreci

- Stratejik planla temel amaç kurumsal önceliklerin, amaç ve hedeflerin ulusal plan başta olmak üzere diğer plan metinleriyle ilişkisini kurmak olarak belirlenmişken ***planla bütçe arasındaki ilişkinin kurulması*** ise performans programı çerçevesinde öngörülmektedir.
- Gerek makro planların gerekse kurumsal düzeyde hazırlanan stratejik planların hayata geçmesi performans programı ve bütçe çerçevesinde olmaktadır.

Yerel Yönetimlerde Bütçe Süreci

- Yerel yönetimlerde bütçe süreci, bütçe çağrısı ile başlamaktadır. Üst yönetici, her yıl Haziran ayının sonuna kadar stratejik plan ve performans programına uygun olarak gider bütçelerini hazırlamak üzere, bütçeyi hazırlamaktan sorumlu olan birimlere çağrı yapar.
- Haziran ayında başlayan süreç Aralık ayında yerel meclislerin bütçeyi kabul etmesiyle tamamlanmakta ve mali yıl olan Ocak ayında bütçe uygulamaya girmektedir

Mayıs Sonu	Üst yöneticinin beyanı ile Performans Programı hazırlıklarının başlaması
Haziran Ayı Sonu	Bütçe Çağrısı
Temmuz Ayı Sonu	Birimlerin Gider teklifleri [Stratejik plan, performans programı ve yatırım programlarındaki hedef ve ilkeler göz önünde bulundurulur
Ağustos Ayı İçinde	Mali Hizmetler biriminin gelir bütçe tahmini ile gider tekliflerini birleştirip bütçe tasarısını hazırlaması [Ayrıntılı harcama ve finansman programı eklenir
Ağustos Ayı Sonu	Belediyelerde belediye başkanı son değerlendirmeden sonra bütçe tasarısını Ağustos ayı sonunda encümene gönderir
Eylül Ayı Başı	İl Özel İdarelerinde ise Vali son değerlendirmeden sonra bütçe tasarısını Eylül ayının ilk iş gününde encümene gönderir
Eylül Ayının İlk Haftası	Encümene sunulan bütçe tasarısının 5018 sayılı Kanun uyarınca merkezi yönetim bütçe tasarısına eklenmek üzere İçişleri Bakanlığına gönderilmesi
Eylül Ayı Son Hafta	Encümen tarafından bütçe tasarısının görüş ile birlikte üst yöneticiye verilmesi
Ekim Ayı Başı	Büyükşehir ilçe ve ilk kademe belediyelerinde bütçe tasarısının belediye meclisine encümen görüşüyle sunulması
Kasım Ayı Başı	Büyükşehir belediyeleri, Belediyeler ve İl Özel İdarelerinde belediye ve il genel meclislerine bütçe tasarısının encümen görüşüyle sunulması
Ekim Ayı	Bütçe tasarılarının plan ve bütçe komisyonlarına sunulması (beş iş günü görüşülmesi)
Kasım Ayı	
Aralık Ayı	Meclislerde bütçe tasarısının görüşülmesi ve mali yıl başından önce bütçenin kabul edilmesi

Faaliyet Raporu

Faaliyet raporu (5393/56)

Belediye başkanı, 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununun 41 inci maddesinin dördüncü fıkrasında belirtilen biçimde; stratejik plân ve performans programına göre yürütülen faaliyetleri, belirlenmiş performans ölçütlerine göre hedef ve gerçekleşme durumu ile meydana gelen sapmaların nedenlerini ve belediye borçlarının durumunu açıklayan faaliyet raporunu hazırlar. Faaliyet raporunda, bağlı kuruluş ve işletmeler ile belediye ortaklıklarına ilişkin söz konusu bilgi ve değerlendirmelere de yer verilir.

Faaliyet raporu Nisan ayı toplantısında belediye başkanı tarafından meclise sunulur. Raporun bir örneği İçişleri Bakanlığına gönderilir ve kamuoyuna da açıklanır.

Faaliyet Raporu

- 5018 sayılı Kanununun 41. maddesinde idare faaliyet raporu;
 - ilgili idare hakkındaki genel bilgiler
 - kullanılan kaynaklar
 - bütçe hedef ve gerçekleştirmeleri ile meydana gelen sapmaların nedenlerini,
 - varlık ve yükümlülükleri ile
 - yardım yapılan birlik, kurum ve kuruluşların faaliyetlerine ilişkin bilgileri de kapsayan malî bilgilerini içerecek şekilde düzenlenen bir rapordur.

Faaliyet Raporu

- Üst yöneticiler ve bütçeyle ödenek tahsis edilen harcama yetkililerince, hesap verme sorumluluğu çerçevesinde, her yıl faaliyet raporu hazırlanacağı hükme bağlanmıştır. Buna göre, üst yönetici, harcama yetkilileri tarafından hazırlanan birim faaliyet raporlarını esas alarak, idaresinin faaliyet sonuçlarını gösteren idare faaliyet raporunu düzenleyerek kamuoyuna açıklar.

Faaliyet Raporu

Faaliyet raporlarında yer alan bilgiler kurumsal performansın hesap verebilirlik temelinde ölçülmesi ve denetlenmesi için esas teşkil etmektedir. İlgili yönetmelikte idare faaliyet raporlarının kapsamı şu şekilde belirlenmiştir:

- Genel bilgiler (idarenin misyon ve vizyonu, teşkilat yapısı, sunduğu hizmetler, insan kaynakları ve fiziki kaynakları)
- Amaç ve hedefler
- Faaliyetlere ilişkin bilgi ve değerlendirmeler (mali bilgiler ve performans bilgileri)
- Kurumsal kabiliyet ve kapasitenin değerlendirilmesi
- Öneri ve tedbirler